

ÖSTERGÖTLANDS
HEMBYGDSFÖRBUND

Östergötlands Hembygdsblad

Hembygdsmuseum

Välfyllt vårnummer!

Läs om:

- ♦ Årets Januarikonferens
- ♦ Kulturarv Östergötlands nya portal
- ♦ Östgötska frivilliga i finska inbördeskriget 1918

Nr 1-2017

ÖSTERGÖTLANDS HEMBYGDSBLAD

Utkommer med fyra nummer per år och ges ut av Östergötlands Hembygdsförbund, till vilket 95 föreningar med ca 19 000 medlemmar är anslutna.

Fr.o.m. 2016 ges tidningen ut digitalt och får distribueras fritt till alla medlemmar i förbundet. Tidningen finns även för fri nerladdning från förbundets hemsida www.hembygd.se/ostergotland.

Ansvarig utgivare

Denny Lawrot (förbundsordförande)
Sankta Marias Väg 252, 612 93 Finspång
Tel: 0122-201 88, mobil: 0708-12 06 00
E-post: denny.lawrot@centerpartiet.se

Utkommer

omkring 15/3, 15/6, 15/9, 15/12

Manusstopp

7/3, 7/6, 7/9, 7/12

Välkommen med textbidrag, foton och annonser.

Materialet skickas (e-postas helst) till kansliet. Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera texter och bilder.

Annonsspriser

1/1 sida 1200:-
1/2 sida 600:-
1/4 sida 400:-

Östergötlands Hembygdsförbunds Kansli

Vasavägen 3, 582 20 LINKÖPING

Tel: 076-103 11 39

ostergotland@hembygd.se

www.hembygd.se/ostergotland

Omslagsbild

Hembygdmuseet i Östra Ryd, Norrköpings kommun.

Foto: Jesper Ström.

INNEHÅLL:

Ordföranden har ordet	sid 3
Folkskolans 175-årsjubileum i centrum på Januarikonferensen	sid 4-5
Östergötland i Finland – östgötska frivilliga i finska inbördeskriget 1918	sid 6-7
Tillsammans stärker vi länets kulturarv!	sid 8
Redo för folkkonst?	sid 8
Årets försäkringskonferens	sid 9
Annonser	sid 10-11

Välkomna till Hembygdsförbundets Årsmöte!

Lördag 22 april 2017
är vi hos Sya Hem-
bygds- & Fornminnes-
förening. Inbjudan &
kallelse kommer
snart. Håll även ett
öga på [vår hemsida](#)
för uppdateringar!

Ordföranden har ordet

Så är det åter dags för några ”kloka” ord från ordförande.

Jag har vår Januarikonferens i färskt minne. Dessa samlingar är som en vitamininjektion för mig. Vilken härlig stämning som uppstår från första stund. Alla är på gott humör, inga sura miner trots lite köande och väntande, ni är helt enkelt fantastiska. Jag ser fram emot årsmötet den 22 april i Sya.

Ni har i föreningarna på nytt fått önskan om insamling av statistik över er verksamhet. Det pågår en debatt mellan de regionala förbunden och riksförbundet om vem som ska samla in dessa uppgifter. I Östergötland anser vi att detta bäst sker från Sveriges Hembygdsförbund. Jag tycker med stöd av den nytta vi i Östergötland haft av den samlade statistiken som gjordes 2013, att detta är en viktig uppgift för just riksorganisationen. Att så många föreningar i landet svarade, gjorde att materialet kunde anses statistiskt säkerställt. Vi har därför kunnat bryta ner resultatet till regional och kommunal nivå med stor trovärdighet. Jag anser att materialet varit till stor nytta för oss här i länet för att påvisa hembygdsrörelsens betydelse. Jag hoppas därför att så många föreningar som möjligt, trots det extra arbetet det medför, vill ta på sig denna uppgift och besvara enkäten.

Sedan har jag funderat lite över närvaron vid våra träffar. Inte så att det är dåligt; tvärt om. Vi ser ju dock att vi inte når riktigt alla föreningar. Detta kan vi naturligtvis inte räkna med, men vi tror att avståndet till mötesplatsen kan inverka negativt. Samtidigt hör vi behovet av utbildningar inom många olika områden. Jag avser därför ta en diskussion i vår distriktsstyrelse om att genomföra Höstkonferensen i form av höstmöten på flera ställen i länet, och att tyngdpunkten ska ligga på kunskapsöverföring. Jag tror att vi då förhoppningsvis kan nå fler föreningar.

När jag möter er i de lokala hembygdsföreningarna kan jag skönja en viss oro för framtiden. Vanliga problem är att medelåldern ökar och medlemsantalet därigenom minskar. Valberedningarna har allt svårare att hitta funktionärer... Ja, ni känner säkert till problemet.

I samband med en konferens i Stockholm snappade jag därför upp ett fantastiskt studiematerial från Studieförbundet Vuxenskolan. Enkelt beskrivet: Man samlar avdelningen några timmar, beskriver nuläget, analyserar önskat läge och med stöd av processledare hamnar man i en handlingsplan. Vi har varit i kontakt med SV här i länet och vi ska prova detta i Östergötland. Vi tror att man kan vara flera föreningar samtidigt, men i en lokal där varje förening kan få eget rum. Förberedelsearbetet pågår och kommer att skötas helt av Vuxenskolan. Det här är ett förnyelsearbete jag verkligen tror på. Så ni som känner att det bara flyter på i gamla hjulspår, ta chansen när inbjudningarna snart kommer! Se även sidan 5 i detta nr.

Vårens första högtid är senare än vanligt i år, men jag passar ändå på att redan nu önska alla en *Glad Påsk!*

Denny Lawrot

Folkskolans 175-årsjubileum i centrum på Januarikonferensen

Trots säsongens brist på snö är det bitande minusgrader i Linköping denna lördagsförmiddag 28:e januari. Strax öppnas dörren till Hagdahls Café, varigenom över 60 deltagare från hela länets hembygdslokaler välkomnas in till värmande förmiddagsfika på Östergötlands museum. Där ska snart Östergötlands Hembygdsförbunds årliga Januarikonferens dra igång.

Konferensen inleds av museichef Olof Hermelin, som presenterar museets vårprogram och Östergötlands Fornminnes- & Museiförening. Han upplyser även om museets sektion Kulturarv Östergötlands QR-kodvandringar i länet samt deras satsning på en ny, kommande webbportal vilken kommer integreras med det pågående projektet "Folkkonst i Östergötland".

175-årsjubileum och utställning

– Utställningen kommer att finnas på mjölkpaketen också, så håll inte utkik på bäst före-datumet när ni handlar mjölk, utan utställningen!

Repliken tillhör Viktoria Hallberg, konsulent för Barn och Unga på Sveriges Hembygdsförbund, vilken drar ner åhörarnas skratt. Hon hänvisar till "[En sagolik skola](#)", en utställning som hålls både på webben och som rikstäckande, 2-årig vandringsutställning. Anledningen är att den svenska folkskolan firar 175-årsjubileum i år, något som Sveriges Hembygdsförbund prioriterar extra som en möjlighet och chans för hembygdsföreningarna att samverka med skolan.

– Kampen för en likvärdig skola såväl som en lekfull sådan, har varit en klassamhällets kamp, fortsätter hon.

– Innan folkskolan var det enda kravet på kunskap att kunna katekesen. Författare och konstnärer som Selma Lagerlöf, Jenny Nyström, Carl Larsson, Ellen Key och

Fridtjuv Berg var pionjärer som genom sina konstnärskap formade den svenska skolan.

Jubileet och utställningen är ett initiativ från Lärarstiftelsen och Lärarförbundet. "Hembygdens barn och skola" är namnet på Sveriges Hembygdsförbunds del av projektet, där föreningarna uppmuntras att visa sina skolmuseer, samlingar och arkiv kopplade till "En sagolik skola". De kan även samarbeta med lokala museer, bibliotek och studieförbund till att arrangera temakvällar, föreläsningar och dramatiseringar.

– Skolan har alltid ont om tid, och rektorer och lärare förstår nog inte vilken resurs hembygdsrörelsen är. Det gäller att vara på dem - ta hjälp av lärarförbundet eller vänd er till pensionsfärdiga lärare, fortsätter Viktoria Hallberg. Hon utlovar även en kommande lathund för hur man kan komma igång, samt hoppas på studiecirklar från Studieförbundet Vuxenskolan i ämnet.

Musikunderhållning

Efter soppbuffélunchen bjuder den 5-hövdade lokala musikgruppen "Gummebandet med Sture" på underhållningsdelen av konferensen. Med cittra, fiol, dragspel, gitarr och sina utdelade sånghäften får de deltagarna att både sjunga med och stampa takten till lokala skrövisor och mer riksända bitar, som exempelvis "Rosa på bal".

Vikten av arkivering

Albin Lindqvist är länsarkivarie hos Östergötlands Arkivförbund. Han informerar härnäst om vikten och syftet med för- eningsarkivering.

Länsarkivarie
Albin Lindqvist
ger råd om
förenings-
arkivering.

– Varför behövs ett arkiv? Jo, öppen tillgång till arkiv ger kunskap, främjar demokrati och skyddar medborgarnas rättigheter. Sedan är det viktigt för att granska sanningshalten i källan. Är samfundet det som det utger sig för att vara? Det är även en självklar grund för släktforskning, säger han.

Albin Lindqvist upplyser sedan om vad som ska sparas till eftervärlden i en förening: alla egna handlingar – däribland protokoll, års- & revisionsberättelser, rapporter, motioner, egna affischer, medlemsmatrklar, kassaböcker, jubileumsberättelser samt fotografier.

Knepigare är det med film och ljud, där en skenande teknikutveckling med formatskiften komplicerar processen. Problem kan även uppstå om man enbart lagrar dokument digitalt. Att bevara data på en hårddisk eller ett USB-minne är *inte* att arkivera!

Föremålsgallring – inte så lätt

Turen är kommen till dagens sista programpunkt. Tova Sylvan, intendent inom samlingar och konservering på Östergötlands museum, visar ett avskräckande exempel på storduken där en samling antika ridsadlar som förvarats olyckligt angripits av skadeinsekter.

– Så här illa kan det gå i värsta fall. Har man otur så kan vissa föremål visa sig vara farliga och sprida sig till övriga samlingen. Och har ni sedan medicinhistoriska föremål, vilka är särskilt viktiga, så behövs specialistkunskap.

Tova Sylvan informerar att för att kunna börja gallra i sina samlingar, så får man gå tillbaka till föreningens uppdrag – vad står det i stadgarna, *får* vi gallra? Hon pådriver nödvändigheten att först inventera och katalogisera innan man sätter igång. Att bilda en gallringsgrupp är nästa steg.

Intendent Tova
Sylvan berättar
om föremålsgall-
ring.

Ett vanligt huvudbry för en förening är förekomsten av dubletter, eller rent av massupplaga, av ett och samma objekt. Hur väljer man ut enbart *ett* exemplar av alla spinnrockar och mangelbräden? Tova Sylvan får många medhållande nickar bland hembygdspubliken när hon avrundar konferensen med ett konstaterande i tiden att intresset för gamla föremål ökar!

Text och bild: Jesper Ström

HÄR HITTAR NI LÄNKAR TILL DELAR AV JANUARIKONFERENSENS INNEHÅLL:

[Östergötlands museum](#)

[En sagolik skola](#)

[Föreningsarkivering](#)

[Fortbildningsdag arkivering](#)

[Riktlinjer gallring](#)

[Förvaltning av samlingar](#)

Hur mår din förening?

I samarbete mellan Östergötlands Hembygdsförbund och Studieförbundet Vuxenskolan ordnas ett antal träffar på olika håll i länet kring *Föreningsutveckling*. Vi inbjuder till en kreativ träff på några timmar för att tillsammans analysera den egna föreningen och dess arbete samt utvecklingsmöjligheter. Träffen avslutas med att en handlingsplan tas fram för föreningens utvecklingsarbete. Målgruppen är föreningarnas styrelse samt övriga funktionärer och de som kan tänkas vilja engagera sig.

För att det inte bara ska bli snack utan också verkstad, bör man vara minst 4-5 deltagare per förening.

Första träffen ordnas för hembygdsföreningar i Linköping med omnejd lördag den 1 april 2017 klockan 09.30-13.00.

Därefter kommer vi att ordna liknande träffar på andra håll i länet. Är din förening intresserad, kontakta SV, Lars-Olof Johansson tel: 070-659 42 64, e-post: lars-olof.johansson@sv.se

Östergötland
i Finland –
östgötska
frivilliga i
finska inbör-
deskriget
1918

Uleåborgs
station inför
avresan 26
mars 1918.

Foto:
F. Suomela.

Fyra generationer tidigare utkämpades striden om Finlands framtid. Efter att ha legat under ryskt välde sedan 1809 yppades en chans till nationell frihet tack vare de ryska februari- och oktoberrevolutionerna 1917 – men något kom emellan. Efter den finska självständighetsförklaringen i december utbröt revolution i januari 1918 med åtföljande inbördeskrig mellan röda garden och vita skyddskårer. Det blodiga kriget sträckte sig över nästan fyra månader.

I Stockholm dryftades frågan vad som kunde göras för att hjälpa det gamla dotterlandet i öster, det vita Finland. I februari bildades föreningen Finlands vänner för att samordna frivilligrörelsen. Insatsen på den vita sidan har ibland beskrivits om den mest avgörande som svenska krigsfrivilliga deltagit i under 1900-talet. Frivilligkåren Svenska brigaden sattes på skärtorsdagen den 28 mars in i den stridsoperationen där tredjedelen av alla, svenskar som finnar, som föll i strid under hela kriget stupade. Av brigadisterna stupade 17. Den 3 april stupade ytterligare 14 i samband med stormningen av Tammerfors. Sammanlagt 53 svenska frivilliga stupade under kriget.

Vilka var de?

Artikeln berör 102 krigsfrivilliga med olika band till Östergötland, antingen personer som var födda eller bosatta där och bådadera, allt från viktig personal i general Gustaf Mannerheims vita högkvarter till befäl och manskap i hans finska reguljära trupper, till ambulanspersonal, till radiotelegrafister och från flygpersonal till befäl och manskap i Svenska brigaden.

79 var födda i Östergötland. Över 45 procent inom dagens Norrköpings kommun (36 personer). Tillsammans med Linköping (20 personer) täcker vi över 70 procent. 73 procent av alla frivilliga från Östergötland var bosatta i Norrköpings kommun. Bara två bodde i Linköping. Det tyder på att Finlands vänner hade svårt att rekrytera där. Tack vare dylika jämförelser tangeras begreppet folkets rörlighet, som kan mätas genom att jämföra andelen av befolkningen som var född i samma kommun som de bodde i. Linköping var garnisonsstad.

Rimligen borde många ha kommit därifrån, men så är alltså inte fallet. Och värningsbyrån låg på grannorten. Över 59 procent av de identifierade (57 personer) var emellertid infanterister, drygt 15 procent kavallerister och 12 procent artillerister. Den östgötska frivilligrörelsen är

inte särpräglad med avseende på antalet furirer, som ju var den mesta befälsgraden bland alla svenska krigsfrivilliga. 21 östgötar var furirer. Kapten var den högsta rangen bland östgöterna. En officer upphöjdes till finsk överstelöjtnant, en till major, två till löjtnanter och sex till fänrikar.

75 östgötar återfanns i Svenska brigaden. 51 av dem var födda i Östergötland. Det var Svenska brigaden som fick representera den svenska insatsen i Finland i den svenska och finska offentligheten. Många var söner till kroppsarbetare (21 personer). Givetvis förekom fäder inom jordbrukssektorn också, t.ex. fem statare. Medelklasserna skickade iväg 13 söner. Tre fäder var folkskollärare, tre präster och ett par var representanter för ordningsmakten. Sex var söner till militärer – ett par kaptener, en sergeant och tre grenadjärer. 45 procent (34 personer) av brigadisterna själva var kroppsarbetare.

Många hade en bakgrund som "stammis", dvs. fast anställd militär personal, som de 23- och 26-åriga bröderna Josef och Daniel Söderström, Linköpingsfödda skomakarsöner, som ankom till den finska fronten den 16 april. Inslaget av kroppsarbetare var över medel. Norrköping kallades "Sveriges Manchester". Bland brigadisterna förekom även kontorister, tjänstemän, ingenjörer m.fl. 13 procent (tio personer) var studenter och studerande. Bland värvarna framträder särskilt disponent John Th. Jansson på AB Pappersfält i Norrköping, som rekryterade 53 personer, varav 47 östgötar – sex saknade följaktligen band till Östergötland.

Den energiske 41-åringen Axel Engelberth, född i Skönberga, bosatt i Finland i decennier, fungerade också som en fristående rekryterare. Han var godsägare som återvänt med en svensk statlig fartygsexpedition. I bl.a. Stockholm och Göteborg höll han brandtal och organiserade en scoutkår om femton grabbar, ingen av dem östgöte. Kåren uppgick sedermera i brigadens sjukvårdsavdelning.

Ärans fält

Östgötarna återfanns på många fronter och på olika nivåer i krigsorganisationen. Kapten Archibald Douglas, greve från Stjärnorp, är den kändaste, härstammande från en skotsk krigarläkt. Han satt på Mannerheims högkvarter tillsammans med andra värvade svenska generalstabsofficerare. I åtta veckor arbetade man från 08.00 till 22.00 med en timmes lunch och en och en halv timmes middagsrast. Under intensivare perioder var tjänsten längre. Douglas var även ute vid fronten, t.ex. vid Heinola i februari. Sedermera blev han Sveriges arméchef, men omkom i en trafikolycka 1960.

En annan känd östgöte är löjtnant Ivar Enhörning från Norrköping, från den etablerade östgötasläkten. Han var chef för 1:a batteriet och deltog till att börja med i striderna i Satakunda som förste svenske artilleriofficer. Han förekom även i Stockholmspressen. 1923 emigrerade han liksom många andra Finlands-krigare. Colonel Enhörning blev technical advisor vid inspelningar av krigsfilmer i Hollywood och levde till 100 års ålder. Hans dotter var gift med den svenske artisten Kar de Mumma. Från Van Nuys skrev han den 17 januari 1968:

”Min stora kärlek för Finland och beundran för dess folk går tillbaka till min barndom. När jag var tio år gammal fick jag en lite bok – Fänrik Ståls Sägner – som jag fortfarande har med mig.”

För att ta reda på östgötabrigadisternas krigaröden är det nödvändigt att ha reda på avresor och ankomster. Vi kan identifiera 46 resp. 42 sådana. Vecka 14 ägde segergudstjänsten i Tammerfors rum, efter den röda garnisonens kapitulering. Mellan veckorna 12 och 14 avreste 24 östgötar. Mot slutet av vecka 14 hade 21 östgötar kommit fram. Tre östgötar stupade i samband med skärtorsdagsslaget vid Tammerfors, nämligen den 22-årige sonen till en livgrenadjär Karl Allan Ahl och den 21-årige sonen till en bräddgårdsmästare Felix Harald Strand. Båda var från Norrköping. I brist på organiserad sjukvård förblödde Ahl från Hospitalsgatan 45. Ett hjältefoto publicerades i *Veckojournalen*, ty glappet mellan krigsromantik och verklighet var enorm.

Löjtnant Ivar
Enhörning

Den 30-årige Edvin Valdemar Gustafsson från Risinge stupade i samband med stormningen den 3 april. Veckan efter anlände tretton i samband med brigadens transport söderut till Lempäälä. Den 25 april (vecka 17) lämnade fienden sina ställningar och retirerade österut. Svenska brigaden å andra sidan startade sitt rörelsekrig. Den 2 maj (vecka 18) sträckte fienden vapen i trakten av Lahtis. De sista östgötarna anlände i slutet av vecka 17. Den 31 maj (vecka 22) återvände brigaden till Sverige.

Efteråt

Av tio östgötar som av olika anledningar annullerades från frivilligrörelsen var fem värvade i Norrköping, fyra i Stockholm och en sjöman i Göteborg. Dessa undslapp förföljelser och trakasserier efteråt. En 24-årig eldare från Norrköping, som varit i Finland, utpekades t.ex. i *Folkets Dagblad Politiken* den 23 juli 1918.

”En vitgardist i Flen vid namn Karl Green har en längre tid gått och stått i sin mördarkostym samt frihetstecknet på bröstet. I söndags kväll var han t.o.m. fräck nog att uppenbara sig i Folkparken, försiktigtvis ej i uniform. Men Flens arbetare vädrade lik, och när man fick skåda mördaren i egen hög person, beslutade man sig för att han utan vidare spisning skulle förpassas ut ur parken. Det dröjde inte länge förrän den bålde riddaren tog till harvårjan, eftersatt av några friska viljor, som troligen skulle hållit honom räkning för hans forna bedrifter, därest han ej lyckats komma undan på en i närheten befintlig gård. Han har sedan funnit för gott att avdunsta från Flen, och lär ha ställt kosing till Norrköping.”

Green förekommer emellertid inte i publikationen *Polisunderrättelser*, som sexton krigsfrivilliga och tre annullerades från Östergötland. Via publikationen spreds information om efterlysta, dömda och frigivna till landets myndigheter. Det var en allmän handling som alla kunde ta del av, t.ex. journalister bläddrade gärna i den. 1915 förekom ett fall där, 1916 fem, 1917 två och 1918 tretton. I sju fall handlade det om stöld, i sex om rymning, i fyra om lösdriveri och i ett om bedrägeri.

Efter kriget drabbades man av trakasserier på lokal nivå. Tragiken behandlas i min artikel i *Arbetarhistoria* 1-2/2015. Efter 1918 har vi identifierat 23 fall i publikationen mellan 1919-1939. En 36-årig norrköpingsbo med brottsregister begick självmord 1928. En orsak till kriminalitet kan vara trakasserier.

Text och bild: Henrik Saxenius, Gnesta

Tillsammans stärker vi länets kulturarv!

Nätverket **Kulturarv Östergötland**, som funnits i drygt 15 år, ger möjligheter för föreningar och andra kulturarvsaktörer att tillsammans lyfta fram och stärka länets kulturarv.

Nu pågår arbetet med en ny webbportal. Portalen ska tillgodose olika behov såsom att synas och att nå ut, att bygga ett intresse som ger fler besök och nyrekrytering. Portalen är också tänkt att tillgängliggöra nätverkets kulturarvsdata, möjligheter att visa upp föremål och berättelser. Portalen kan också vara stöd och ge kunskap, exempelvis hur man förvaltar, registrerar och bygger ett beständigt arkiv.

[K-arv.se](http://k-arv.se) är nu redo för lansering och ta emot användare. Innehåll på vår äldre sida kommer att flyttas till den nya.

För att börja samarbeta på portalens och nyttja dess tjänster [registrerar man ett kulturarvskonto](#).

Att skapa ett kulturarvskonto är gratis, men man måste vara en organisation eller förening. Som användare kan ni enkelt bidra med innehåll och berätta om er verksamhet. Det kan vara nyheter, artiklar, kurser och kalenderhändelser med mera. Aktören äger och ansvarar för sin information och på portalen syns vem som lagt upp informationen.

[På denna länk finns](#) utförlig information om hur man registrerar ett konto och får en presentation över de olika funktionerna på den nya kulturarvsportalen.

Tillsammans är vi starka, ju fler vi är desto intressantare blir portalen för alla!

Vi erbjuder också informationsträffar om portalen!

Kulturarv Östergötland och Hembygdsförbundet bjuder in till fria informationsträffar om portalen där du som aktör kan få veta mer, testa på och ställa frågor. Vi bjuder på kaffe och kaka.

Ons 26 april Östergötlands museum kl. 17-19:45, Om möjligt, ta med egen dator

Tors 27 april Östergötlands museum kl. 17-19:45, Om möjligt, ta med egen dator

Anmäl er till Janne Boman eller Anja Praesto. Epost: kulturarv@ostergotlandsmuseum.se Tel: 013 – 23 03 15.

Fler träffar kommer annonseras på portalen www.k-arv.se. **VÄLKOMNA!**

Redo för folkkonst?

Nästa år är det som bekant temaår kring Folkkonst i Östergötland!

Initiativet kommer från Östergötlands museum som i samarbete med Linköpings universitet, Hemslojden samt Hembygdsförbundet i Östergötland lagt upp en plan för **Folkkonståret 2018**.

Temaåret ska resultera i en bok, en större och flera mindre utställningar, föreläsningar och annat som uppmärksammar den östgötska folkkonsten.

Nu vill **Kulturarv Östergötland** utmana alla hembygdsföreningar att visa upp sin folkkonst! Under hela 2018 ges hembygdsföreningarna möjligheten att välja ut ett föremål från sin hembygdsgård eller samlingar och presentera det på den nya portalen k-arv.se. Man hoppas på ett nytt objekt varje vecka!

[På denna länk](#) hittar ni hela uppropet "Redo för folkkonst?".

Årets försäkringskonferens

Konferensen hölls i år på Wärdshuset Lasse Maja i Järfälla, väster om Stockholm. Nytt för i år var att delar av konferensen skedde tillsammans med regionala representanter från Bygdegårdarnas Riksförbund.

Programmet hade fokus på nya försäkringsavtalet, DNA-märkning, stölder och kulturarvsbrott samt klimat- och miljöfrågor.

Nytt försäkringsavtal är tecknat med Länsförsäkringar Halland, som varit hembygdsrörelsens försäkringsgivare sedan 2005. Det nya avtalet gäller fram till 2019. Premien 2017 är höjd med i genomsnitt 12%. Det nya basbeloppet för 2017 är 44 800 kr vilket gör att normalsjälvriskens blir 8 900 kronor.

Stöldskyddsmärkning med DNA – Smart DNA erbjuder ett helt nytt och effektivt stöldskydd, kostnadseffektivt i förhållande till väktare och kameror. Många antika föremål stjäls ifrån våra kyrkor och hembygdsgrändar och förs till utlandet, säljs för stora pengar. Sedan en tid tillbaka arbetar en helt ny grupp inom polisens nationella, operativa avdelning, NOA, med kulturarvsbrott.

Meteorologen och naturskadespecialisten Pär Holmgren, berättade sedan om klimatrisker, skadepåverkan och hållbar omställning.

Sist och inte minst arbetade vi i grupper, ”workshops” kring att anordna bra och välbesökta aktiviteter i våra hembygdsgrändar.

Text & bild: Birgitta Hertin, försäkringsombud Östergötlands Hembygdsförbund.

LÄS MER OM HEMBYGDSFÖRSÄKRINGEN HÄR:

Vi ger ut böcker!

Ett axaröv ur vår tidigare utgivning:

Brevens Bruks hembygdsförening: Brevens Bruk, bruksliv i järnets tecken
Knutby-Faringe-Bladåker hembygdsförening: Bygden som steg ur havet
Fanthyttans bygdeförening: Fanthyttan
Borensbergs hembygdsförening: Från Husbyfjäll till Borensberg
Lima, Rörbäcksnäs och Transtrands hembygdsföreningar: Gränsland
Hafsta byalag: Hafsta genom tiderna
Föreningen Hårdalavarn: Hårdalavarn
Idre hembygdsförening: Idre bygdebok del 1, 2 och 3
Kvistholmsgruppen: Kvistholmskrönika
Ragnarö byalag: Livet i ragnarö
Norra Vi hembygdsförening: Norra Vi
Norra Vi hembygdsförening: Ydrebo
Torpa hembygdsförening: Om Torpa kyrka
Torpa hembygdsförening: Skräpör och visor
Reftale hembygdsförening: Reftalebygd
Röls hembygdsförening: Rölsminnen
Röls-Svanshals byalag: Svanshalsminnen
Stoby historieläsa: Stoby by
Särna fornminnesförening: Särnsmål

Upplands-Bro Kulturhistoriska förening: Upplands-Bro från då till nu
Birgitta Olsson: Bondeuppror i Skåne
Johan Birath: Brännvin, vatten och bröd. Del 1 och 2
Johan Birath: Mordet i Hycklinge
Johan Birath: Mordet i Ljungstorp
Johan Birath: Mordet vid Stjärnesand
Johan Birath: Spöken i Östergötland
Berit och Lars Eric Fjellman: Dalsland och gränsbygden. Del 1 och 2

Erik Jonsson: De första Ormsjöutvandringarna. Del 1 och 2
Bror Steen: En Parvels minnen från Håggestad Norrgård
Östen Andersson: Fjärdingsman i skärgården
Östen Andersson: Örskrär
Rune Andersson: Folket på Rygge by
Tony Hagström: Från bondby till municipalsamhälle (Kisa)
Bengt-Arne Bengtsson: Från Östra stambanan till Östlänken/Göteborgsbanan
Anders Ejdervik och Anders Dahlin: Grövelsjöfjällen, gränslösa fjäll
Sten-Olof Ragnar: Gårdar och stugor i Åsbo
Lennart Nilsson: Gårdarna utmed Lagans strand

Sven Thurin: Historien om Myggsjön
Verner Lindblom och Bengt Räsled: Lexikon, Västergötlands tidiga historia
Bo Werkström: Lunds Timmer AB
Per-Anders Lundin: Mellan Liljeholmen och Somvik
Mona Söderbäck: Mitt Odeshög
Bo Jansson: Mjölby industrihistoria
Gudrun F. Brännberg: Målare i Medelpad
Kajsa Karlsson: Människor, mark och skiften i Knipered under 250 år
Anita Kindstrand: Ordstav och talesätt i Unnarbybygden
Rosa Lindeberg och Majken Sörman-Olsson: Rosas bok
Torbjörn Ljungqvist: Rofors
Eva Fagerberg: Sänkta Ingrid av Skänninge
Alice Andersson: Skeppsås kyrkogård
Catherine Lagercrantz: Tamms på Österbybruk
Eje Fasth: Tranås hommusikkr 110 år
Göran Källgård: Vargjakt, emigranter och en drucknad griskulting
Mikael Edberg: Ytterbys gårdar och torp och många fler...

Vi erbjuder Dig eller Din förening:

- hjälp med allt från manus till färdig bok
- upplagor från 50 ex och uppåt
- intressanta priser
- formgivning
- tryckning
- handledning

Kontakta oss så får vi diskutera just din situation!

Atremi

Axstad Södergård, 595 94 Mjölby
0142-171 00 info@atremi.se
www.atremi.se

Fem försäkringsprinciper

Hembygdsförsäkringen bygger på fem försäkringsprinciper. Dessa är:

Solidaritet

Försäkringar är till för att solidariskt fördela risker. Den som inte själv drabbas av skada är med och betalar för andra som har mer otur.

Ägaren försäkras

Den som äger en sak eller ansvarar för ett arrangemang är den som kan teckna försäkring för det.

Schablonisering

Försäkringspremien bygger på en schablonisering av alla föreningar som är med i grupplösningen. Därmed får en förening varken förhöjd eller sänkt premie beroende på om byggnaden har el, vatten, halmtak - eller beroende på dess byggnadsår.

Plötsliga och oförutsedda händelser

Försäkringar gäller för skador som man inte kunde förutsett och som uppkommer plötsligt. Brister i underhållet är exempelvis inte en försäkringsskada. I villkoren står vilka skadehändelser som omfattas och vilka undantag som finns.

Skador ska inte löna sig

Det ska inte löna sig att drabbas av skada. En gammal sak ersätts inte med en ny utan att försäkrings-tagaren får betala förbättringen.

HEMBYGDSFÖRSÄKRINGEN

Östra Långgatan 30a
432 41 VARBERG
Tel. 0200-22 00 55
hembygdsforsakringen@hembygd.se
www.hembygd.se

*En gedigen historia, ett eget spöke
och massor av välbevarade
gamla bruksföremål*

På Kisa hembygdsgård finns inte mindre än tolv anrika gamla hus. Besök Kungsstugan där Karl XI övernattat, provsitt herrskapsdasset från Mjölsefall, se vår fotoateljé från sekelskiftet och våra olika utställningar. Låt barnen prova gammaldags skola och luffarslöjd. Upplev vår fina herrgårdsbyggnad där pigan som blev mördad vid en fest fortfarande sägs gå igen. Eller njut av en fika i vårt sommarcafé.

Välkommen till Kisa Hembygdsgård!

Kisa Hembygdsgård, Enebygatan 29B, 590 38 Kisa
Tel. 0494-100 85 eller läs mer på www.kisahembygdsgard.se

Arkivkurs för föreningar

Arkivet är föreningens bästa minne. Men det bevaras inte utan aktiva insatser. Vad ska sparas? Vad kan gallras? Östergötlands Arkivförbund ger svar och andra praktiska tips.

Tisdagen den 11 april 2017 håller länsarkivarie Albin Lindqvist en kvällskurs i grundläggande arkivkunskap för föreningar. Platsen är Vattengränden 14 i Norrköping (gamla Folkets hus), kl. 18:00-20:00. Ingen avgift för medlem i hembygdsförening ansluten till Östergötlands hembygdsförbund. Ingår fika och kursmaterial.

Begränsat antal platser. Anmälan senast 31 mars, till info@ostergotlandsarkivforbund.se eller 011-12 28 90.

Från mekanik till soppa på en spik.

Upplev en dag med levande hantverk, möt människor och miljöer, smaka och prova en bit av Kinda i södra Östergötland.

Under en dagstur med stopp i levande, historiska miljöer får vi möta en träkonstnär, en illustratör, en tusenårig kyrka, en marmeladkokerska, en keramiker och en synnerligen levande hembygdsgård där vi bl.a. får kliva in i 1800-talets bondehem. **Obs: Tiderna är ca-tider.**

9.00–10.15

Färden går till **Affären Svalsjö med Pers mekaniska kabinett**. Där hälsas vi välkomna av Anna och Per Helldorff. Vi får en underhållande visning av Pers mekaniska kabinett, ett rum fyllt med träföremål som rör sig och spelar upp små scener då vi vevar på dem.

I affären från 1895 finns mer av Per och Annas produktion samt andra konst- och hantverksprodukter. Här dricker vi vårt förmiddagskaffe med himmelska kardemummabullar och sobra Svalsjökringlor.

10.30–11.30

Därefter åker vi den slingriga vackra grusvägen ner till **Tidersrums kyrka** och lyssnar till en av landets äldsta kyrkas märkliga historia.

11.45–13.15

Lagom hungriga kommer vi sedan till Hargs gård och **Hargodlarna**. Här äter vi en lokalproducerad lunch i gårdsbutiken. Ann-Sofie Johansson berättar om gårdens utveckling från traditionellt lantbruk till dagens gårdsbutik och marmeladeri.

13.20–13.40

Nu går färden till krukmakeriet **Hjortslunds Stengods**, ett året-runt-öppet krukmakeri för handgjord brukskeramik. I huset bor och arbetar Anneli Stenmark. Här förvandlas årligen ett par ton stengodslera till vackra bordsserviser, **som tål att användas** och annat konsthantverk. Detta kan beskådas i krukmakeriets utställningsrum.

13.45–16.00

Sedan väntar **Kisa Hembygdsgård**, en oas med utsikt över stora delar av Kisa samhälle. Här dricker vi vårt eftermiddagskaffe och blir visade "Gölingstorpssamlingen" och skolmuseet. Gölingstorpssamlingen är en unik samling vardagsföremål efter fem generationer bönder från gården Gölingstorp. Det var en släkt av duktiga jordbrukare men också skickliga och uppfinningsrika snickare.

Välkommen att boka en dagstur!

Kostnad 350:- /person, inkluderar fika, lunch och guidningar. Mini-antal personer 20 st.

Bokning och info: Anna Helldorff

Tfn: 0761951670 / 0494 51023, info@helldorff.se

Läs mer om oss:

www.helldorff.se

www.hargodlarna.se

www.hjortslund.se

www.kisahembygdsgard.se

https://sv.wikipedia.org/wiki/Tidersrums_kyrka

Musikgruppen "Gummebandet med Sture" underhåller deltagarna på hembygdsförbundets Januarikonferens i Linköping den 28 januari.

Foto: Jesper Ström